

26. 7. 2019

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postavení starosty obce

V laické veřejnosti je často malé povědomí o tom, co vlastně starosta ze svého titulu může a nemůže vykonávat. Můžeme se setkat s názorem, že má starosta absolutní moc. Zákonná úprava však hovoří rozdílně, a přestože se na první pohled může zdát, že starostovi přisuzuje mnohé pravomoci, nemusí tomu tak být.

Současná právní úprava

Přestože právní úpravu samosprávy můžeme najít již v Ústavě v čl. 8 a v hlavě VII., na postavení starosty zde můžeme vztáhnout pouze čl. 102 odst. 2 Ústavy, který stanovuje funkční období zastupitelstva jako čtyřleté. Blíže však Ústava o pozici starosty nikde nemluví. Základní úprava se tak nachází v zákoně č. [128/2000](#) Sb., o obcích (dále „o obecním zřízení“).

Ustanovení § 5 zákona o obecním zřízení vyjmenovává starostu, či v případě statutárního města primátora, jako jeden z orgánů obce. Samotná úprava postavení starosty je však upravena až v hlavě IV. ustanovení § 103 až § 109 zákona o obecním zřízení.

Moreno Vlk & Asociados

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE / ABOGADOS / ATTORNEYS AT LAW
PRAHA - MADRID - BRATISLAVA

Volba starosty

V České republice, na rozdíl například od Maďarska, Polska či Slovenska se i přes pokusy o změnu legislativy na přímou volbu, stále volí starosta nepřímou. Volbě starosty předchází volby do obecních zastupitelstev. Zastupitelstvo následně zpravidla na svém ustanovujícím zasedání volí starostu z řad členů zastupitelstva. Podmínkou pro vykonávání funkce starosty je občanství ČR. Starosta je volen na základě nadpoloviční většiny zastupitelstva, a to na dobu volebního období. Jakou formou volba probíhá, však není v zákoně o obecním zřízení upraveno a tak je na každém zastupitelstvu, aby ve svém jednacím řádu upravit zda volba bude probíhat tajnou, či veřejnou volbou. S volbou starosty je také spojena volba místostarostů.

V časovém mezidobí mezi volbami a zvolením nového starosty, funkci starosty vykonává starosta stávající. V době nevykonávání funkce starosty, či v době nepřítomnosti, vykonává za starostu místostarosta, který je stejně jako on volen zastupitelstvem.

Zákon o obecním zřízení se však nezabývá situací, kdy starosta zvolen není. Může se tak stát na základě odmítnutí zvolených kandidátů, popř. když ani po opakovaném hlasování žádný z členů zastupitelstva nezískal nadpoloviční počet hlasů. V takové situaci podle ust. § 107 zákona o obecním

zřízení zůstává dosavadní starosta starostou až do doby, než se určí starosta nový.

Pravomoc a působnost starosty zakotvená v zákoně o obecním zřízení

Jedno ze základních posláních, které je přisuzováno starostovi, je reprezentace a zastupování obce navenek. S tímto posláním se však již nepojí též za obec vždy rozhodovat. Jak bylo i judikaturou několikrát řešeno a potvrzeno[1]. Právní jednání, která vyžadují schválení zastupitelstva obce, popřípadě rady obce, či ta, která patří do pravomoci těchto orgánů, může starosta provést jen po jejich předchozím schválení, jinak jsou tyto právní úkony dle ust. § 41 odst. 2 absolutně neplatné a starosta se vystavuje riziku trestněprávní i občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené obci z výkonu svých povinností. Tuto škodu je povinen nahradit a obec ji musí po starostovi náležitě vymáhat. Nečinnost ve vymáhání by vedla k tomu, že ten, kdo by se na tom podílel, by byl za nevyhození dluhu odpovědný. Je zde také možnost, že pokud věřitel po obci vymáhá pohledávku a starosta nenahradil obci škodu, ručí věřiteli za dluh ve výši neuhrazené škody obci.

Pravomoci z postavení monokratického orgánu obce

Zákon o obecním zřízení starostovi přiznává pravomoc jmenovat, či odvolat tajemníka obecního úřadu a to se souhlasem ředitele krajského úřadu a podle zvláštních předpisů tajemníkovi stanovit plat. Aktuální právní úprava ukládá povinnost zřídit funkci tajemníka obecního úřadu u obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem, ostatní obce funkci tajemníka zřizovat nemusí. Tajemník je odpovědný za plnění úkolů obecního úřadu starostovi.

Další úkoly a pravomoci zákon o obecním zřízení vymezuje v ust. § 103 odst. 4 o obecním zřízení, mezi které patří např. včasné objednání přezkumu hospodaření obce za minulý rok; odpovědnost za informovanost veřejnosti o činnosti obce; rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce; pokud není v obci tajemník obecního úřadu, aj. Po celou dobu výkonu funkce starosty je současně i zastupitelem obce a tak má práva a povinnosti zastupitele dle ust. § 82 a § 83 obecního zřízení.

Pravomoci z titulu předsedy zastupitelstva a rady obce

Z funkce osoby, která předsedá zastupitelstvu obce a radě obce a řídí jejich jednání starostovi, připadá i další povinnost a tou je svolávání a řízení zasedání těchto orgánů. K tomuto úkolu připadá i další povinnost v podobě podepisování zápisů o průběhu zasedání, obecně závazných vyhlášek zastupitelstva, nebo jiných usnesení zastupitelstva obce, ale také podpis nařízení a příslušných usnesení rady obce.

Sistační pravomoc

Neméně důležitou pravomocí starosty obce je také tzv. sistační pravomoc, kterou starostovi zakládá ust. § 105 zákona o obecním zřízení. Toto oprávnění patří k významným kontrolním oprávněním, které ukazuje na odpovědnost rady zastupitelstvu. Starostovi je udělena možnost na základě svého uvážení, má-li za to, že je třeba pozastavit výkon usnesení rady obce pro jeho nesprávnost, může výkon usnesení rady obce pozastavit a následně věc předložit k rozhodnutí nejbližšímu zasedání obce. Zastupitelstvo následně rozhoduje svým usnesením, které je pro zbylé orgány obce závazné.

Zřízení zvláštních orgánů obce

Zákon o obecním zřízení starostovi též zakládá pravomoc ke zřízení tzv. zvláštních orgánů obce pro výlučný výkon přenesené působnosti obcí (např. přestupková komise, komise pro sociálně-právní ochranu dětí). Tyto orgány může starosta zřídit pouze tehdy, pokud jsou předjíhány v ustanovení zvláštních zákonů. Zákon o obecním zřízení pak obsahuje společnou úpravu pro jejich zřizování a

požadavky osob stojících v čele. Pokud jsou splněny zákonné podmínky pro zřízení zvláštních orgánů, starosta má pravomoc orgán zřídit a jmenovat zpravidla odborně způsobilé členy, popřípadě je též odvolat. Z těchto ustanovení je jedna výjimka a to tehdy, pokud má být v čele takového zvláštního orgánu sám starosta, v tomto případě požadavek na odborné způsobilosti nepoužije (např. krizový štáb)

Užívání závěsného odznaku

V souvislosti s postavení starosty jakožto reprezentanta obce navenek, je mu dána pravomoc užívat závěsného odznaku s velkým státním znakem a po obvodu s nápisem Česká republika a to pouze při významných příležitostech jako např. svatební obřad. V případě statutárních měst pak primátor může použít primátorské insignie, nebo-li zdobný odznak primátora společně se znakem a praporem statutárního města.

Závěr

Postavení starosty bych shrnul citací nálezu Ústavního soudu, cit.: *„Starosta obce podle dřívější ani současné úpravy nemohl a nemůže vytvářet sám vůli obce, ale pouze mohl a může tuto roli navenek sdělovat a projevovat. Jakkoliv tedy obecné právní vědomí přisuzuje starostovi obce rozsáhlá oprávnění, opak byl a je skutečností.“*[\[2\]](#).

Mgr. Libor Nerad,
advokát

Michal Vrba,
paralegal

[MORENO VLK & ASOCIADOS](#)
[advokátní kancelář](#)

Sokolovská 32/22
186 00 Praha 8

Tel.: +420 224 818 736
Fax: +420 224 818 736
e-mail: paha@moreno-vlk.eu

[\[1\]](#) Např. Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 2075/2009,

[\[2\]](#) Nález ÚS ČR sp. zn. IV. ÚS 576/2000 ze dne 12. 4. 2001

Další články:

- [Právní průvodce českou krajinou](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)